

Bilaga 5:4 till kommunstyrelsens protokoll den 8 mars 2006, § 16

PM 2006 RVII (Dnr 222-1033/2005)

Jämställdhetsdiplomering i Stockholms stad

Skrivelse av Christopher Ödmann och Åsa Romson (båda mp)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Christopher Ödmann och Åsa Romson (båda mp) om
jämställdhetsdiplomering i Stockholms stad besvaras med vad före-
dragande borgarrådet anför.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Bakgrund

Christopher Ödmann och Åsa Romson (båda mp) har i en skrivelse till kommunstyrelsen den 8 mars 2005 föreslagit att ”kommunstyrelsen skall återkomma med förslag på hur jämställdhetsdiplomering skulle kunna inledas och tillämpas i stadens skolor”, *bilaga 2*.

Bakgrunden till förslaget är bl.a. skolansvarskommitténs betänkande ”Skolans ansvar för kränkningar av elever (SOU 2004:50)”. I betänkandet föreslås en ny lag om förbud mot kränkning av elever. Motionärerna menar att en sådan lag blir svår att efterleva om elever och personal inte har grundläggande kunskaper i t.ex. genus och könsmaktsfrågor. De menar att om elever inte förstår och lärare inte har redskap för att hantera uttryck för ”ojämställdhet” blir det svårt att se en förändring. Kommunstyrelsen föreslås därför återkomma med förslag på hur jämställdhetsdiplomering skulle kunna inledas och tillämpas i stadens skolor.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden samt kommunstyrelsens jämställdhetsråd.

Stadsledningskontoret anser att stadens elevhälsost strategi täcker in de delar som tas upp i skrivelsen och avstyrker därför förslaget om jämställdhetsdiplomering.

Utbildningsnämnden pekar på att det snart kommer att presenteras en lagrådsremiss som behandlar skolans ansvar vid olika former av kränkande behandling.

Kommunstyrelsens jämställdhetsråd anser att det som tas upp i skrivelsen till stor del överensstämmer med styrdokumentet för skolan. Vidare anser jämställdhetsrådet att skolorna bäst arbetar med jämställdhetsfrågor och andra diskrimineringsfrågor utifrån sina egna lokala förutsättningar.

Mina synpunkter

Regeringen överlämnade den 12 maj 2005 remissen ”Förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever i skolan m.m.” till lagrådet. Lagrådsremissen innehåller förslag till en lag om förbud mot diskriminering och annan kränkande

behandling av barn och elever i skolan m.m. De som föreslås skyddas av lagens bestämmelser är barn och elever, d.v.s. flickor och pojkar samt kvinnor och män som omfattas av den utbildning och annan verksamhet som regleras i skollagen (1985:1100).

Enligt förslaget ska det finnas en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet, som syftar till att förebygga och motverka alla former av trakasserier och annan kränkande behandling. Planen ska redogöra för planerade åtgärder. Uppföljning och utvärdering av åtgärderna ska beskrivas i den skriftliga kvalitetsredovisningen som sammanställs årligen.

Flera av remissinstanserna har poängterat att den nya lagen kommer att stärka skolornas arbete mot diskriminering och för likabehandling. Riksdagen fattade beslut den 8 februari 2006 om propositionen Trygghet, respekt och ansvar – förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever.

Jag instämmer i jämställdhetsrådets bedömning att skolorna bäst arbetar med jämställdhet och annan diskriminering utifrån sina egna lokala förutsättningar och att jämställdhetsdiplomering skulle leda till ytterligare detaljreglering av skolornas arbete. Jämställdhetsarbetet måste genomsyra allt arbete i skolan och inte finnas parallellt vid sidan av det ordinarie arbetet. Motionärerna har rätt i att det behövs ökad utbildning i genuskunskap för att kunna nå ökad jämställdhet. I budget 2006 framgår också att staden bör använda de lärare som utbildats i genuskunskap för att stärka jämställdhetsarbetet i skolan. Sedan några år har staden ett jämställdhetspris och genom åren har flera skolor hört till pristagarna. Jämställdhetspriset är ett utmärkt sätt att sprida goda exempel på ett bra jämställdhetsarbete.

I samband med att den nya lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever i skolan införs är det naturligtvis nödvändigt att stadens skolor anpassar sitt arbetssätt till den nya lagen.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Christopher Ödmann och Åsa Romson (båda mp) om jämställdhetsdiplomering i Stockholms stad besvaras med vad föredragande borgarrådet anför.

Stockholm den 16 februari 2006

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Viviann Gunnarsson* (mp) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

1. bifalla förslaget i skrivelsen
2. därutöver anföra följande:

Det är av största vikt att alla inom skolan är delaktiga i den demokratiska processen att initiera, underhålla och följa upp jämställdhetsarbetet. För att förverkliga detta är det viktigt att skapa strukturer som underlättar och skapar bättre förutsättningar för ett sådant arbete.

För att få till stånd ett mer jämställt samhälle är det viktigt att jobba brett med dessa frågor för att både förskolan och skolan i sitt bemötande och sina handlingar gentemot barn och unga inte gör skillnader utifrån barnets kön. Arbetet kräver att elever och personal har grundläggande kunskaper i t.ex. genus- och könsmaksfrågor. Att lagen inte kräver att jämställdhetsplanerna

även omfattar eleverna är mycket dåligt, en frivillig jämställdhetsdiplomering kan i det läget vara ett konkret verktyg för stadens skolor att även inkludera eleverna.

Jämställdhetsdiplomering är ett utmärkt sätt att jobba seriöst med dessa frågor och ett bra sätt att engagera personal och elever.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av *Christopher Ödmann* (mp) med hänvisning till reservationen av (mp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Christopher Ödmann och Åsa Romson (båda mp) har i en skrivelse, *bilaga 2*, till kommunstyrelsen den 8 mars 2005 föreslagit att ”kommunstyrelsen skall återkomma med förslag på hur jämställdhetsdiplomering skulle kunna inledas och tillämpas i stadens skolor”. Bakgrunden till förslaget är bl.a. skolansvarskommitténs betänkande ”Skolans ansvar för kränkningar av elever (SOU 2004:50)”. I betänkandet föreslås en ny lag om förbud mot kränkning av elever.

Christopher Ödmann och Åsa Romson menar att en sådan lag blir svår att efterleva om elever och personal inte har grundläggande kunskaper i t.ex. genus och könsmaktsfrågor. De menar vidare att om elever inte förstår och lärare inte har redskap för att hantera uttryck för ojämställdhet blir det svårt att se en förändring. För att möta detta föreslås att kommunstyrelsen ska återkomma med förslag på hur jämställdhetsdiplomering skulle kunna inledas och tillämpas i stadens skolor.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, utbildningsnämnden samt kommunstyrelsens jämställdhetsråd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 14 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

En rad undersökningar har visat att behovet är stort av ett stärkt skydd mot kränkande behandling av barn och unga inom skolväsendet. Den nya lag som föreslås i SOU 2004:50 kommer att underlätta det viktiga arbetet mot olika former av diskriminering i skolan.

Styrningen av de pedagogiska verksamheterna sker både på nationell nivå och på kommunal nivå. På nationell nivå är läroplanen och annan relevant lagstiftning (som t.ex. den nu föreslagna) styrande. På stadsövergripande nivå är det framför allt budget, skolplanen och den nyligen beslutade elevhälsostategin (som är ett förtydligande och en konkretisering av den del i skolplanen som handlar om elevhälsa) som är de styrande dokumenten.

Staden tillämpar sedan några år ett integrerat ledningssystem (ILS) vars syfte är att skapa tydlighet i styrningen och försäkra sig om att de politiska målen och besluten genomsyrar stadens samtliga verksamheter. Genom att ha ett sammanhållet styrsystem underlättas också uppföljningen.

För att ILS ska ha förutsättningar att fungera på ett tillfredsställande sätt är det viktigt att minimera antalet styrande dokument. Stadens elevhälsostategi täcker enligt stadsledningskontorets uppfattning in de delar som tas upp i skrivelsen. I skolornas arbete med att tillämpa stadens nya strategi för elevhälsa kommer därför den nya lagen mot kränkningar och diskriminering att ge ett viktigt stöd.

Utbildningsnämnden beslöt den 18 maj 2005 att överlämna och återrapportera utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten *Lovisa Morén* (mp) och ledamoten *Inger Stark* (v), *bilaga 1*.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande den 25 april 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar helt uppfattningen att det är av yttersta vikt att alla inom skolan är delaktiga i den demokratiska processen för att initiera, underhålla och följa upp jämställdhetsarbetet på en arbetsplats. Förvaltningen ser dock ingen anledning att i nuvarande läge införa någon form av jämställdhetsdiplomering och ser inte heller att en jämställdhetsdiplomering skulle stärka jämställdhetsarbetet. En diplomering i sig betyder inte att jämställdhetsarbetet blir framgångsrikt. Det har visat sig att för att uppnå goda resultat i jämställdhetsarbetet måste man arbeta långsiktigt tillsammans med all personal och att ledningen involveras för att skapa en legitimitet åt arbetet. Det är förvaltningens bedömning att jämställdhetsinsatser måste genomsyra allt arbete inom en organisation och inte löpa på sidan om det ordinarie arbetet.

Förvaltningens synpunkter

För skolans del har man ett dubbelt ansvar då man har att hantera jämställdhetsarbetet både inom personalgrupperna på skolan och inom elevgruppen.

En lagrådsremiss kommer att mycket snart presenteras som kommer att behandla skolans ansvar vid olika former för kränkande behandling. Detta kan på sikt få till konsekvens att skolorna arbetar mer förebyggande mot mobbning och trakasserier.

Jag vill peka på några insatser som idag görs för att stärka jämställdhetsarbetet inom förvaltningen.

- Förvaltningen ingår i styrgruppen för ett projekt som drivs av Länsstyrelsen i Stockholms län tillsammans med Operation Kvinnofrid, Myndigheten för skolutveckling, Ombudsmannen mot diskriminering på grund av sexuell läggning, Barnombudsmannen och Jämställdhetsombudsmannen. Projektet finansieras av Svenska ESF-rådet. Syftet med projektet är att hitta en arbetsmetod som berör samtliga strukturer inom skolsystemet och syftar till att stärka skolledares förmåga att utveckla konkreta handlingsplaner för att integrera jämställdhetsarbetet som en del i skolans verksamhet. Tre utbildningsdagar har genomförts för skolledare och en dag för politiker och tjänstemän. Intresset från kommunerna i länet har varit mycket stort.
- Några genuspedagoger i staden arbetar för närvarande med en ansökan till kompetensfonden för att få möjlighet att sprida sina kunskaper inom genusområdet vidare till andra skolor. Genuspedagoger finns både på grundskolor och på gymnasieskolor.
- Ett nätverk för gymnasieskolornas jämställdhetssamordnare finns inom utbildningsförvaltningen. Detta nätverk träffas några gånger per år för kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

Kommunstyrelsens jämställdhetsråd beslöt den 14 april 2005 att avslå skrivelsens förslag till jämställdhetsdiplomering och som svar på remissen anföra följande:

Miljöpartiet föreslår att man ska införa en så kallad ”jämställdhetsdiplomering” i Stockholms stad.

De momenten som enligt mp ska ingå i metoden överensstämmer till en stor del med redan befintliga styrdokument inom skolan. Skrivelsen tar även upp andra diskrimineringsformer som knappast kan ingå i den föreslagna diplomeringen. Detta skulle leda till ett antal olika ”diplomeringar”. Den här typen av åtgärder skulle leda till ytterligare detaljreglering av skolornas arbete. Skolorna arbetar bäst med jämställdhets- och andra diskrimineringsfrågor utifrån sina egna lokala förutsättningar.

RESERVATIONER M M

Utbildningsnämnden

Reservation av ledamoten Lovisa Morén (mp) och ledamoten Inger Stark (v) har följande lydelse.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. som svar på remissen bifalla skrivelsen
2. samt att därutöver anföra

Precis som förvaltningen nämner är det av största vikt att alla inom skolan är delaktiga i den demokratiska processen att initiera, underhålla och följa upp jämställdhetsarbetet. För att förverkliga detta är det, som skribenterna lyfter fram, viktigt att skapa strukturer som underlättar och skapar bättre förutsättningar för ett sådant arbete.

För att få till stånd ett mer jämställt samhälle är det viktigt att jobba brett med dessa frågor för att både förskolan och skolan i sitt bemötande och sina handlingar gentemot barn och unga inte gör skillnader utifrån barnets kön. Arbetet kräver att elever och personal har grundläggande kunskaper i t.ex. genus- och könsmaktsfrågor. Att lagen inte kräver att jämställdhetsplanerna även omfattar eleverna är mycket dåligt, en frivillig jämställdhetsdiplomering kan i det läget vara ett konkret verktyg för stadens skolor att även inkludera eleverna.

Jämställdhetsdiplomering är ett utmärkt sätt att jobba seriöst med dessa frågor och ett bra sätt att engagera personal och elever.

Skrivelse angående Jämställdhetsdiplomering i Stockholms stad

I Stockholm tillämpas Miljödiplomering för intresserade företag, skolor eller förskolor, vilket är ett bra medel för att uppmärksamma, förändra och utveckla verksamheter för att förbättra vår miljö. På liknande sätt bör man utveckla en Jämställdhetsdiplomering.

Meningen med Jämställdhetsdiplomering är att få alla delaktiga i en demokratisk process för att initiera, underhålla och följa upp jämställdhetsarbetet på en arbetsplats.

Som det ser ut idag har de flesta arbetsplatser en jämställdhetsplan. Elever på skolor inom Stockholms stad omfattas emellertid inte av denna plan. Ett lagförslag väntas nu komma i maj som liknar uppbyggnaden av likabehandlingslagen för studenter på universitetet. Denna innebär att skolor skall arbeta både förebyggande och med handlingsplaner mot kränkning och diskriminering p.g.a. sexuell läggning, etnisk tillhörighet, funktionshinder och mobbning.

En sådan lag blir svår att efterleva om elever och personal inte har grundläggande kunskaper i t.ex. genus och könsmaktsfrågor. Om elever inte förstår och om lärare inte har redskap för att hantera uttryck för ojämställdhet blir det svårt att se en förändring.

I metoden ingår följande moment:

- utbildning
- Kartläggning
- Policy
- Mål
- Handlingsplan
- Uppföljning och revision
- Jämställdhetsberättelse

Att erbjuda exempelvis skolor en jämställdhetsdiplomering enligt detta koncept skulle leda till att strukturer förändras och framtidens vuxna medborgare kan fortsätta utvecklingen mot ett mer rättvist samhälle.

Med hänvisning till ovanstående föreslår vi att

Kommunstyrelsen återkommer med förslag på hur Jämställdhetsdiplomering skulle kunna inledas och tillämpas i stadens skolor.

Christoffer Ödmann (mp)

Åsa Romson (mp)